Mircea Cuzino Stănescu

MASSMEDIA ȘI DEZASTRUL PDSR

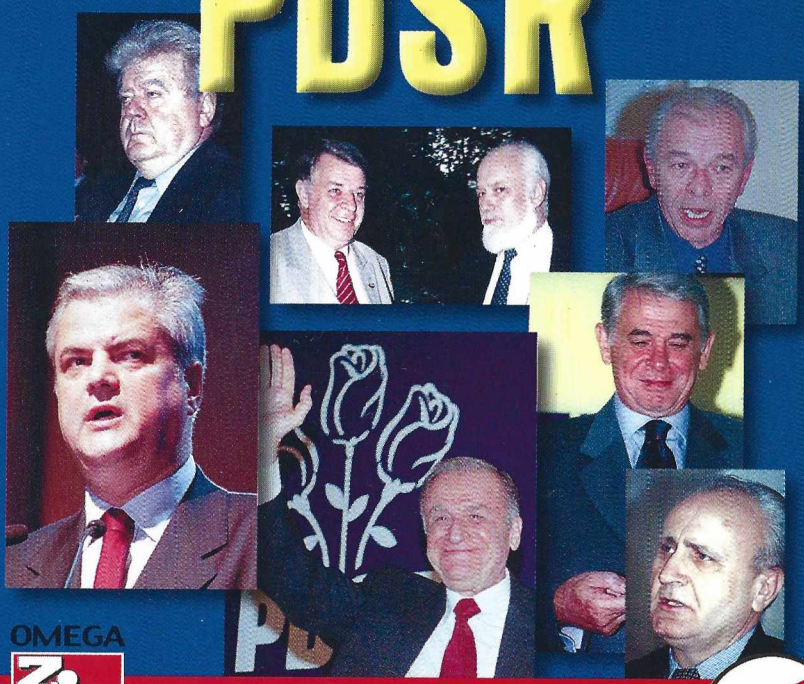

ALEGERILE DIN 1996

STRICT SECRET

OMEGA
ZIUA
PRESS
ediția a II-a

Cel mai tînăr politolog român

Pentru mine, surpriza acestui volum a fost totală. Iată o analiză fină și caustică, în același timp. Iată cum un tânăr și ambițios observator disecă, cu siguranța unui mercenar, fenomenul politic. Mircea Cuzino Stănescu privește PDSR din interior și, în același timp, din exterior. Înțelege resorturile unor procese petrecute în intimitatea partidului care a dominat timp de mai mulți ani viața politică a României și, înțelegându-le, le tratează la rece. Uneori, aproape cu cinism. Cu același cinism demonstrat, în atâtea rânduri, de către unii fruntași PDSR, în raport cu cetățeanul. Atacul politologului este necruțător. La fel cum și eșecul PDSR a fost implacabil, determinând, în ultimă instanță, victoria absolută a forțelor democratice și schimbarea cursului istoriei. Lecturând cu atenție acest volum, descoperim nu numai lucruri noi ci aflăm și revelația unei asociații surprinzătoare de idei... Cum de a fost posibil ca acest partid bicefal, condus atât de Ion Iliescu cât și de Adrian Năstase, să devină atât de puternic încât mulți dintre acoliții săi se iluzionau că este și unic? După modelul PCR. Cum de a fost posibil ca PDSR să confiște practic întreaga administrație publică, o bună parte a aparatului Justiției, Poliția, alte instituții ale statului, cărora le revine sarcina apărării legii și, în același timp, să piardă spectaculos alegerile? Cum de a fost posibil ca PDSR să fie înfrînt, în condițiile în care acest partid a beneficiat de cea mai puternică clientelă politică din istoria României moderne?

Sunt câteva întrebări la care îndrăznețul analist care semnează această carte cu titlu incitant încearcă să dea un răspuns. Mircea Cuzino Stănescu a lucrat în interiorul PDSR. Fără a se fi angajat politic, el a stat aproape de vârfurile partidului. A fost un an de zile unul dintre membrii Departamentului de Imagine al Consiliului Național PDSR. Observând cu atenție și deplin detașat procesele de transformare pe care le-a cunoscut această formațiune, instalată ferm la putere, mutațiile survenite în propria nomenclatură, manevrele și jocurile de culise, studiind presa, afișând cele mai interesante articole, Mircea Cuzino Stănescu ajunge la concluzii surprinzătoare. Una dintre ele este că dezastrul PDSR a fost determinat, într-o măsură decisivă, de tratamentul pe care ziarele l-au aplicat acestui partid. Practic, de reacția principalelor cotidiene față de teribilul fenomen de corupție generat de PDSR. Mafia politico-financiară din PDSR a fost denunțată de către presă cu dexteritatea cu care fusese, în prealabil, creată de câțiva din capii pragmatici ai acestui partid. „Mass-media și dezastrul PDSR" este, în ultimă instanță, un omagiu adus presei de către un politolog foarte tânăr, care nu a crezut niciodată în criptocomunism. De către un tânăr care nu a fost niciodată pedeserist. Și nici nu a nimănui vreun atașament politic. De către un politician care rareori a fost absent din miezul evenimentelor. De către un colaborator de taină al ziarului ZIUA. De către un tânăr care a riscat, rămânând până în ultima clipă pe puntea unui vas care se ducea glonț spre fundul mării. Este cartea unui analist care a crezut cu tărie în valorile democrației. Sunt mândru de această carte. Sunt mândru ca s-a mai născut un nume de politolog. De politician. Și că el: Mircea Cuzino Stănescu, este chiar fiul meu.

Sorin Roșca Stănescu

OMEGA
ZIUA
PRESS

Preț lei 30.000

ISBN 973-97531-6-7

MIRCEA CUZINO-STĂNESCU

MASS-MEDIA ŞI DEZASTRUL P.D.S.R.

ALEGERILE DIN 1996

MIRCEA CUZINO-STĂNESCU

MASS-MEDIA ŞI DEZASTRUL P.D.S.R.

Ediția a-II-a

EDITURA OMEGA PRESS INVESTMENT
BUCUREŞTI - MAI 1997
I.S.B.N. - 973-97531-6-7

MIRCEA CUZINO-STĂNESCU

MASS-MEDIA
ŞI
DEZASTRUL P.D.S.R.

Ediţia a-II-a

EDITURA OMEGA PRESS INVESTMENT
BUCUREŞTI - MAI 1997
I.S.B.N. - 973-97531-6-7

CUPRINS

CUVÎNT ÎNAINTE 7
I. INTRODUCERE 11
II. EVOLUȚIA POLITICĂ A P.D.S.R.ÎN PERIOADA 1993- 1996.....16
III. EVOLUȚIA TIPULUI DE DISCURS POLITIC AL P.D.S.R.....33
IV. CONSIDERAII LEGATE DE PROFILUL MORAL
AL ACTIVISTULUI P.D.S.R.....50
V. RAPORTURILE P.D.S.R. CU PRESA.....63
- ANALIZA LINIILOR DIRECTOARE ALE POLITICII PRINCIPALELOR COTIDIENE ÎN ANUL 1993
- ANALIZA LINIILOR DIRECTOARE ALE POLITICII PRINCIPALELOR COTIDIENE ÎN ANUL 1994
- ANALIZA LINIILOR DIRECTOARE ALE POLITICII PRINCIPALELOR COTIDIENE ÎN ANUL 1995
- ANALIZA LINIILOR DIRECTOARE ALE POLITICII PRINCIPALELOR COTIDIENE ÎN PERIOADA IANUARIE - IULIE 1996
- ANALIZA LINIILOR DIRECTOARE ALE POLITICII PRINCIPALELOR COTIDIENE ÎN PERIOADA AUGUST-SEPTEMBRIE 1996
- ANALIZA LINIILOR DIRECTOARE ALE POLITICII PRINCIPALELOR COTIDIENE ÎN PERIOADA OCTOMBRIE 1996

• ANALIZA LINIILOR DIRECTOARE
ALE POLITICII FAȚĂ DE P.D.S.R.
A PRINCIPALELOR COTIDIENE
ŞI A PRINCIPALELOR POSTURI RADIO-TV
ÎN PERIOADA 1993 - 1996
VI. O SCURTĂ PRIVIRE ASUPRA PROBLEMATICII ANALIZATE,
DIN PERSPECTIVA MOMENTULUI ACTUAL.....231
VII. CONCLUZII.....240

CUVÎNT ÎNAINTE

Am în față cartea de debut a tânărului meu consilier Mircea Cuzino Stănescu. Ştiam că am în persoana autorului pe care îl prefațez în aceste rânduri un sfătuitor alert şi devotat, un analist politic profund şi lucid, un expert de clasă pe probleme de mass-media.

Nu ştiam însă că Mircea Cuzino Stănescu e înzestrat şi cu o pană vivace, e posesorul unei scriituri dinamice, al unei ironii fine şi al unui stil personal bine conturat. Am aflat aceste lucruri doar în urma lecturii cății de față şi le-am aflat cu nespusă plăcere!

Pentru că Mircea Cuzino Stănescu ne vorbeşte în prezentul volum despre lucruri adânci. El demonstrează mecanismul prin care fostul partid de guvernământ şi-a erodat capitalul de popularitate şi s-a prăbuşit sub povara propriei infatuări, mediocrități şi corupții. El ne arată - fără „parti pris" - dinamica percepțiilor liderilor de opinie din presa noastră, erorile lor dar şi curajul lor sublim câteodată, naivitățile dar şi marile

lucidități ale unei prese de strajă neclintită la democrație. El ne vorbește, în fond, de lucruri foarte serioase. Dar maniera în care vorbește, fals-frivolă și evitând academismul mahmur, face din prezenta analiză științifică și o lectură agreabilă și o literatură de bună calitate.

Ce seduce mai întâi la acest volum? Descrierile colorate ale aventurilor liderilor pedeserişti în turneu electoral, înregistrate la fața locului de autor și reproduse cu penelul unui Hyeronimus Bosch?

Comentariile „cum granum salis" asupra evoluției tipului de discurs politic al P.D.S.R.? Capacitatea de a surprinde, în două pagini și în trei grafice, organismul viu și complex pe care îl reprezintă un mare cotidian? Greu de spus. Poate toate acestea la care se adaugă „și încă ceva pe deasupra".

Cui aș recomanda această carte? În primul rând, celor doi „eroi titulari": mass-media (eroul pozitiv) și P.D.S.R. (eroul negativ). Mă îndoiesc însă că liderii și activiștii principalului partid de opoziție ar gusta-o și, mai ales, că ar trage învățămintele necesare (oare nu vorbea Albert Camus despre „nevoia de a avea dreptate, semn al unui spirit vulgar"?).

În schimb sunt convins că volumul ar fi bine primit de colegii noștri din rândul Partidului Democrat, de simpatizanții acestui partid și de cei care împărtășesc idealurile noastre.

Aceasta nu deoarece Partidul Democrat a avut de

câştigat de pe urma „războiului" P.D.S.R.-presă (am câştigat, e adevărat, dar nu cu intenție: noi ne bucurăm de succesele şi reuşitele noastre, nu de erorile adversarilor noştri). Nici pentru că ar exista riscul să repetăm greşelile pedeseriştilor: aroganța nu ne stă în fire şi din cauza aceasta relația noastră cu presa a fost întotdeauna sinceră, spontană, prietenească, fără ascunzişuri, o relație de camaraderie tinerească bazată pe o percepție esențialmente comună asupra devenirii României, asupra sensurilor democrației.

Dar în momentul de față avem nevoie de mai mult decât atât: avem nevoie de specialişti în domeniul comunicației, al informației publice, al mijloacelor de difuzare în masă.

Avem nevoie de o relație specială cu presa deoarece ne bazăm pe ea ca pe principalul factor al democrației prin care şi pentru care existăm, avem nevoie de o relație bazată pe empatie dar şi pe profesionalism, pe sentimente dar şi pe analize lucide. Anumite segmente din prezentul volum pot de altfel constitui surse de idei creative, inedite, în acest demers programatic al nostru.

Să revenim la autor. Cititorul nu are de unde să ştie că dl. consilier politic Mircea Cuzino Stănescu este un om foarte tânăr („mais, aux ames bine nees, I valeur n'attend point le nombre des annees - ne asigură Commeille). Această tinerețe explică poate (şi iartă!) unele imperfecțiuni minore ale cărții.

Dar ea îl obligă pe autor că continue pe calea începută azi, să scrie mai multe asemenea cărți, să se perfecționeze ca analist, ca autor şi - de ce nu? - ca om politic. Pentru că de astfel de oameni are nevoie Partidul Democrat, cu astfel de oameni dorim să ieşim în fața tineretului, în fața electoratului acestei țări.

Radu Berceanu

P.D.S.R.-ul
VĂZUT DIN EXTERIOR SI DIN CULISE

I. INTRODUCERE

În urma Congresului F.S.N din mai 1992 partidul de guvernământ de la acea dată se scinda într-o aripă reformistă şi una conservatoare. Scindarea venea să încununeze o lungă serie de dispute între domnii Petre Roman şi Ion Iliescu, dispute mai întâi de culise, apoi fățişe, ce aveau să culmineze cu mineriada din septembrie 1991 şi cu debarcarea guvernului Roman. De asemenea ea venea pe fondul înfrângerii F.S.N-ului în alegerile locale din primăvara lui 1992, eveniment de natură să conducă la recriminări reciproce şi convulsii interne în partid.

Sub numele de Frontul Democrat al Salvării Naționale - F.D.S.N - schimbat în 1993 în cel de Partidul Democrației Sociale din România - P.D.S.R. - aripa

conservatoare rezultată în urma scindării avea să câştige alegerile generale din 1992 şi să guverneze ţara, singură sau în coaliţie, în perioada 1992-1996. De asemenea, candidatul său, Ion Iliescu, avea să câştige alegerile prezidenţiale în cel de-al doilea tur de scrutin.

Am dat o amploare restrânsă consideraţiilor legate de istoricul P.D.S.R. deoarece acestea sunt îndeobşte larg cunoscute şi nu putem avea pretenţia de a aduce un punct de vedere original în materie; am făcut-o mai mult pentru a satisface rigorile de simetrie ale analizei, decât pentru o structurare inedită a informaţiilor. Dimpotrivă, cel de-al doilea termen al ecuaţiei luate în discuţie în lucrarea de faţă - mass-media - merită o serie de consideraţii ceva mai atente sub raport istoric privind evoluţia şi influenţa sa în ultimii şapte ani.

Din punctul de vedere al presei scrise putem defini anii 1990 şi (într-o mai mică măsură) 1991 drept „epoca marilor tiraje": reduse la un număr de trei - „Adevărul", „România Liberă", şi „Tineretul Liber" - marile cotidiane centrale înregistrau, fiecare, tiraje de ordinul milioanelor, apoi al sutelor de mii de exemplare. Influenţa lor era pe măsură, mesajul lor - mult mai direct şi de multe ori incendiar - traducându-se adesea în efecte politice imediate pe fondul unei reactivităţi mult mai crescute decât în prezent a corpului social. Este de asemenea epoca marilor privatizări în presă, fenomen însoţit de creşterea caracterului inde-

pendent al publicațiilor, mai rapidă şi mai accentuată în unele cazuri, mai lentă şi mai atenuată în altele.

Audiovizualul este dominat net în această perioadă de posturile publice, chiar dacă spre sfârşitul perioadei se produce o breşă în monopolul statului atât în domeniul radioului cât şi în cel al televiziunii. Influența T.V.R. şi a Radio-România sunt copleşitoare, mai ales în mediul rural. O serie de fenomene de natură psiho-socială, dar şi politică şi nu în ultimul rând economică au condus la alterarea treptată a acestei stări de lucruri. Disiparea şi atenuarea marilor tensiuni sociale, creşterea concurenței în presa scrisă, creşterea prețurilor ziarelor dublată de scăderea puterii de cumpărare a populației, au avut efect o scădere dramatică a tirajelor principalelor ziare din presa cotidiană centrală, ziare „moştenite" de la presa antedecembristă. După 1992 se impun forme publicistice noi şi titluri noi: mai întâi „Evenimentul zilei" apoi „Ziua" care îmbină formula percutantă a „Evenimentului" cu un radicalism politic şi o intransigență pe care acest ziar nu îl avea, ori şi l-a pierdut pe drum cu ocazia unuia sau altuia din multele viraje ideologice şi morale care i-au caracterizat existența. Tot în perioada 1992-1995 se înregistrează o creştere a influenței presei locale, atât în domeniul audiovizualului cât şi în cel al presei scrise. La nivel central, în domeniul audiovizualui se constată o diversificare şi profesionalizare accentuată a posturilor private care încep să

devină o alternativă serioasă la cele publice (de exemplu, în domeniul televiziunii, prin Antena 1 şi Tele 7 ABC). În această perioadă se atenuează disproporţia, existentă în perioada anterioară, în favoarea tematicii politice în raport cu alte subiecte de interes public.

O a treia perioadă, prelungită până la alegerile din 1996, poate fi caracterizată prin creşterea spectaculoasă a audienţei şi influenţei posturilor de radio şi mai ales televiziunilor private în raport cu cele publice. Se accentuează colaborarea între televiziuni şi presa scrisă, precum şi specializarea acestor componente ale mass-media, presa scrisă asumându-şi rolul de a descoperi şi aprofunda subiecte de interes public cu caracter punctual - „cazuri" - iar televiziunile pe cel de a potenţa impactul public al acestui tip de subiecte. Pe măsura scăderii importanţei tematicii politice, creşte interesul pentru zona de frontieră între politic şi juridic: mari cazuri de corupţie, scandaluri implicând personalităţi proeminente, dezvăluiri, etc. Mesajul politic indirect devine astfel, paradoxal, mult mai percutant: politicienii nu se mai exprimă prin vorbe ci mai ales prin faptele lor - din păcate, de cele mai multe ori negative. Dacă declaraţiile terne, placide ale preşedinţilor, vicepreşedinţilor şi purtătorilor de cuvânt sunt din ce în ce mai mult exilate prin colţurile de pagină cu cardinal mare, dacă spectacolul ieftin al conferinţelor de presă este din ce în ce mai mult vizitat de juniorii redacţiilor, faptele politicienilor, în special cele ce se

doresc ascunse, ajung din ce în ce mai mult sub lumina reflectoarelor. Este perioada trecerii în folclor a unor expresii gen „Nastase-patru case", „Iliescu-K.G.B" şi altele, inspirat alcătuite, ce-i drept, dar care n-ar fi avut rezonanță dacă n-ar fi reprezentat reducerea la esențial a unui anumit regim politic. Presa se plasează astfel în postura medicului care aplică maladiei regimului diagnosticul corect-corupție - dar din păcate diagnosticul corect nu este completat şi de un tratament chirurgical pe măsură, cel puțin nu până în noiembrie 1996. Demersul analizei de față va urmări evoluția P.D.S.R. pe scena vieții publice în perioada mandatului său, cu accent asupra perioadei preelectorale, într-o viziune în care evoluțiile vizibile, transparente, sunt completate cu punerea în lumină a unor resorturi de culise, ignorate de marele public. În continuare vom studia evoluția tipului de discurs politic al P.D.S.R. în aceeaşi perioadă, în special pe baza documentelor oficiale ale partidului şi a pozițiilor liderilor săi, exprimate în presa de partid. Vom trece apoi la subiectul central al analizei - raporturile P.D.S.R. cu mass-media, reflectarea acțiunilor şi pozițiilor sale în presa scrisă, studiul principalelor teme pro P.D.S.R. şi anti-P.D.S.R. vehiculate de mass-media, impactul acestora, modalitățile de realizare ale acestui impact. În capitolul de concluzii vom schița câteva proiecții de viitor ale tematicii abordate în cadrul analizei.

II. EVOLUȚIA POLITICĂ A P.D.S.R. ÎN PERIOADA 1993-1996

Perioada în discuție se caracterizează, în opinia noastră, printr-o degradare continuă a calității actului de guvernare. Dacă la începutul intervalului guvernul Văcăroiu a luat câteva măsuri reformiste, traduse rapid în câteva succese economice - reducerea inflației, stoparea declinului economic, stabilizarea macroeconomică - aceste tendințe au fost abandonate destul de repede, executivul intrând într-o perioadă de stagnare şi incoerență crescândă. Incapabil să-şi abandoneze mentalitățile moştenite, de tip C.S.P.-ist, guvernul a tolerat o creştere economică nesănătoasă, caracterizată prin producție pe stoc, blocaj financiar, subvenții uriaşe aruncate în „sacul fără fund" al unor giganți industriali neprofitabili - totul evoluînd către deficite intolerabile ale balanțelor comerciale şi avînd ca efect sistarea finanțărilor externe.

După părerea noastră, această degradare a calită-

ții actului de guvernare este legată de politizarea progresivă a executivului. Într-adevăr, guvernul Văcăroiu s-a format ca un cabinet de tehnocrați și a evoluat o perioadă în această formulă. Treptat însă, influența factorului politic s-a făcut din ce în ce mai mult simțită în actul de guvernare, chiar dacă, formal, mulți miniștri nu și-au depus cererea de afiliere la P.D.S.R. până către sfârșitul anului 1996. Fenomenul poate fi interpretat și în următoarea lumină: să ne aducem aminte că, la începuturile sale, cabinetul Văcăroiu nu era creditat cu o viață prea lungă, inclusiv politicienii din arcul de stânga apreciindu-i viabilitatea în termeni de luni și nu de ani. Pe măsură ce această percepție a fost infirmată de realitate, tovarășii de la Partid și-au dat seama că nu mai e avantajos să păstreze o distanță prudentă față de executiv, ci dimpotrivă e mai profitabil să-și „bage nasul" într-o guvernare ce își depășise momentele grele.

O primă politizare masivă și fățișă a avut loc odată cu cooptarea la guvernare a partidelor aliate P.D.S.R.-ului în „patrulaterul roșu": P.U.N.R., P.R.M. și P.S.M. Dar și eliminarea „tovarășilor de drum" de la împărțirea cozonacului guvernamental, petrecută către sfârșitul mandatului, nu a dus la restabilirea „statu quo ante", nu a redat independența cabinetului „de independenți" Nicolae Văcăroiu, ci dimpotrivă a condus la o aservire și mai accentuată a Palatului Victoriei față de Antena 1.

Toate acestea nu puteau să rămână fără efect asupra calității guvernării şi acest efect nu putea să fie, la rândul său, decât negativ: incoerență, decizii pompieristice şi subordonarea necesităților obiective, economico-sociale, unor imperative dictate de calcule politicianiste şi electorale.

Fireşte că toate considerațiile de mai sus nu disculpă echipa Văcăroiu de rezultatele guvernării sale: angajamentul fostului premier era să guverneze țara cu chibzuință, nu să câştige alegerile pentru P.D.S.R. şi din momentul în care s-a lăsat supus unor presiuni politice de natură să-i pericliteze îndeplinirea acestui angajament putem uza oricând de resursa demisiei.

În mod aparent paradoxal, pe măsură ce calitatea actului de guvernare scădea, aroganța principalului partid de guvernământ creştea necontenit. Nemaiajungîndu-i ținta tradițională - partidele de opoziție - şi-au îndreptat tăişul către proprii aliați, pentru ca în final liderii pedeserişti să ajungă atât de deştepți încât să nu mai încapă unul de altul. Desigur că bălăcărerile reciproce între aliații din patrulaterul roşu au făcut, la vremea lor, deliciul presei şi al publicului şi că fanfaronada goală cu pretenții intelectuale a unui Adrian Năstase era numai bună pentru bisturiul (a se citi: satârul) ironiei pamfletare dure şi grosolane a unui C.V. Tudor, toate acestea nu puteau însă decât să compromită aliața per ansamblu în ochii opiniei publice, să discrediteze guvernul sprijinit pe această

alianță. Mai distractiv a fost atunci când, contabilizându-şi cu grijă unul altuia afacerile, firmele şi matrapazlâcurile, liderii P.D.S.R. au început să se atace reciproc, de pe pozițiile demnității ultragiate şi ale amorului fierbinte pentru binele public: putem caracteriza acest distins dat al poalelor peste cap drept o apoteoză a spiritului civic dâmbovițean şi a idealismului justițiar de mahala.

Fireşte, cu Viorel Hrebenciuc în rolul comisarului Cattani şi cu senatorul Dumitraşcu în cel al judecătoarei Conti, lupta anticorupție nu putea decât să înregistreze noi şi noi succese. Din ce în ce mai mulți portari erau demascați că iau ciubuc, din ce în ce mai multe femei de serviciu erau dovedite că folosesc în interes personal detergentul încredințat spre management, şi chiar dacă s-au mai strecurat pe şest câteva hoteluri, fabrici sau vapoare din proprietatea publică în patrimoniul unor cotizanți ai Partidului, aceasta n-a fost de natură să stopeze cruciada anticorupție din marşul său implacabil spre victoria finală.

Dacă la începutul perioadei în discuție subiectul principal al atacurilor „unei anumite părți a presei" l-a constituit sorgintea şi continuitatea comunistă a P.D.S.R., stangismul programului său, pe măsură ce fenomenul corupției se releva a fi semnul distinctiv al guvernării pedeseriste tirul atacurilor a început să fie concentrat asupra acestui obiectiv. Simultan, din ce în ce mai multe „guri de foc" mediatice îşi aduceau con-

tribuția la acest „tir de baraj", fie din cauză că, prin propriile investigații, ajunseseră la perceperea dimensiunii reale şi înfricoşătoare a fenomenului corupției, patronat de P.D.S.R., fie pentru că sesizau o glisare în înclinațiile opiniei publice şi ea din ce în ce mai conştientă de realitatea fenomenului. Defensiva mediatică a P.D.S.R. a fost ridicolă: fie în termenii „vom lua măsuri hotărâte" traduse în final prin amendarea câtorva acari Păun, fie în termeni „şi alții sunt corupți, corupția e un fenomen normal", aserțiuni, paradoxal, adevărate, dar nerelevante în cazul în speță. Într-adevăr, ceea ce acuza atât presa cât şi opinia publică nu era prezența, ci amploarea gigantescă a fenomenului corupției în regimul P.D.S.R. Iar fenomenul fiind strâns legat de exercițiul puterii, „alții" puteau să fie vinovați doar în măsura în care participau la acest exercițiu, adică într-o măsură foarte mică. Chiar şi omul cel mai simplu poate să evalueze disproporția dintre efectele eventualei corupții a unui primar de comună cederist ori usedist şi cea a unui secretar general de guvern pedeserist.

Incapacitatea P.D.S.R.-ului de a aduce argumente convingătoare pe acest teritoriu care se prefigura şi s-a dovedit ulterior a fi principalul câmp de luptă al bătăliei electorale, reflectă însă o deficiență mult mai gravă decât simpla deficiență de limbaj; ea reflectă izolarea treptată de realitate a principalului - şi pentru lungi perioade singurului - partid de guvernământ. În

mod sistematic conducerea P.D.S.R. a făcut eforturi, am putea spune eroice, pentru a evita să privească realitatea în față. Camarila a sesizat prompt acest lucru şi s-a grăbit să alimenteze conducerea numai cu veşti bune, evaluări optimiste, opinii favorabile, fapte pozitive filtrate dintr-o realitate predominant negativă, sau pur şi simplu inventate. Cine nu respecta regula risca să fie îndepărtat din preajma şefilor, din anturaj, din locul de unde aveai şansa ca o toană a celor mari, o privire căzută întâmplător asupra ta într-un moment de bună dispoziție, să se traducă într-o ascensiune socială fulgerătoare. Lupta pentru a fi văzut şi eventual remarcat de un Adrian Năstase sau Miron Mitrea, nu lipsită de asemănare cu lupta plantelor pădurii pentru o rază de soare, capătă aspecte hilare: diverşi trepăduşi îşi disputau cea mai neînsemnată hârtie, cea mai banală comunicare telefonică, ce se puteau constitui într-un pretext de a intra în contact cu unul din şefi şi a-i transmite implicit: „iată cât sunt de devotat, cât sunt de scrofulos la datorie, ține-mă minte la o adică".

Totuşi, nu considerăm blamabil modul cum s-a comportat această camarilă: ea n-a făcut altceva decât ceea ce i s-a indicat foarte clar că trebuie să facă. De altfel, acelaşi fenomen s-a petrecut şi la Cotroceni, în jurul preşedintelui Iliescu la fel ca şi în jurul preşedintelui executiv Năstase. Partea proastă este că nici după eşecul lamentabil din alegerile locale nici unul

din cei doi preşedinţi de Partid şi de Stat n-a tras vreo învăţătură, autoamăgindu-se cu numărătoarea primarilor de cătune ca doi copii mari care se joacă cu soldaţii de plumb. Bineînţeles că rezultatul alegerilor a fost considerat o victorie şi narcisismul înnăscut al d-lui. Năstase şi-a păstrat şi consolidat statutul de doctrină de Partid şi de politică de Stat. Dacă totuşi a fost cineva vinovat pentru catastrofala „victorie", acest cineva a fost presa care, din motive obscure, se încăpăţîna să nu se transforme într-o presă omagială şi să ţină partea poporului în conflictul acestuia cu Puterea.

După „victoria" în alegerile locale se accentuează un fenomen prezent de mai multă vreme în viaţa publică românească: pedeserizarea administraţiei. Din nou, apăsarea pe această pedală de esenţă totalitară ilustrează totala obliterare a factorilor de decizie din Partid, deplina lor rupere de realitate. Cineva va fi spus; „să punem mâna pe directori, că salariaţii îi vor urma de la sine" pierzând din vedere că modul artificial, formal şi deseori corupt de selectare a managerilor făcea din aceştia, de cele mai multe ori, contrariul unor lideri naturali ai oamenilor din subordine. Iar dacă există şi conducători de unităţi competenţi, demni şi respectaţi de oamenii lor, aceştia nu vor ceda şantajului cu pedeserizarea. Rezultatul politicii de pedeserizare a fost acela că pentru sprijinul îndoielnic şi interesat al câtorva sute de directori, P.D.S.R.-ul şi-a asigurat ostilitatea câtorva sute de mii

de subordonați ai acestora. Asupra acestui aspect preşedintele Iliescu a fost prevenit, dar a preferat să se legene în iluzii în loc să privească realitatea în față.

În orice caz, ne-am bucurat să constatăm, în noiembrie 1996, că pedeserizarea lui Dumnezeu a eşuat, în ciuda faptului că lideri ai Partidului ne asiguraseră, cu un aplomb aducând a blasfemie, că tranzacția era perfectată. Pesemne că acelaşi domn Iliescu, în calitatea sa de liber-cugetător, s-a opus acestei alianțe, şi aşa se face că lista vicepreşedinților P.D.S.R. nu s-a completat cu cel de-al vreo douăzeci şi cincilea nume, cel al bunului Dumnezeu.

Lăsând gluma la o parte, considerăm că inflația de vicepreşedinți constituie în sine o expresie a suprarealismului existent în perioada respectivă în P.D.S.R. - şi perpetuat, ne temem, până în ziua de azi. Evident că o asemenea ființă monstruoasă ca un partid cu 25 de vicepreşedinți, un asemenea balaur cu 25 de capete, nu putea să existe decât în planul fictiv al iluziilor despre sine ale liderilor Partidului. Totuşi, personaje „istorice" ca Ion Mânzatu, Ioan Solcanu, Cornel Nica etc. au funcționat timp de aproape patru ani ca, teoretic, lideri la aproape cel mai înalt nivel al principalului partid de guvernământ. Existența acestui pluton de vicepreşedinți, abilitați să însemne exterioare ale autorității, de la limuzină cu girofar şi până la bodyguarzi, trecând prin birouri somptuoase decorate cu secretare, constituie expresia cea mai clară a formelor

fără fond ce au dominat viața de partid atâta vreme cât P.D.S.R.-ul a ținut cu lăcomie şi dârzenie ciolanul puterii între dinți.

Toată această izolare de realitate şi repliere înspre sine a conducerii de Partid s-a desfăşurat în paralel cu detaşarea de propriul electorat, detaşare programatică aşa cum vom arăta în capitolul dedicat analizei evoluției discursului politic al P.D.S.R., dar care e în perfectă concordanță cu mentalitatea tipului uman de parvenit, interesat şi grăbit să-şi uite originile, tip uman predominant în rândurile conducerii de Partid. După cum se ştie, electoratul din 1992 al P.D.S.R. l-au constituit oameni simpli, categoriile defavorizate, oameni mai în vârstă, mai modeşti şi mai puțin şcoliți. Ca unui mahalagiu parvenit într-o poziție înaltă, P.D.S.R.-ului i-a fost ruşine să se arate în societate, în „lumea bună", într-o asemenea companie şi a preferat să-şi verse disprețul asupra acestor oameni care nu „cadrau" cu luxul de la Cotroceni sau de la Casa Poporului. Mai ales că acum, deh, noi ne întâlnim cu diverse mărimi de prin străinătăți, primim şi suntem primiți în lumea bună, ne plimbăm, ne etalăm, vorbim în vârful limbii într-o păsărească foarte distinsă, aducând vag cu limba română, în care orice prostie ai spune ai aerul că spui ceva cu noimă, într-un cuvânt, suntem cineva şi nu mai avem nevoie de amărâții care ne-au votat.

Evoluțiile de mai sus pot fi puse în legătură cu

două fenomene uşor de observat de către analist: pe de o parte, creşterea constantă a influenței preşedintelui executiv, Adrian Năstase, pe de altă parte, evoluția spectaculoasă a lui Miron Mitrea. Într-adevăr, pornit în 1992 ca un nou venit în elita de partid, ca un personaj care şi-a declarat în ultimul moment opțiunea pentru aripa Iliescu a răposatului F.S.N., Adrian Năstase era dominat de figurile unor „baroni" cu vechi state de servicii ca Vasile Văcaru, Petre Ninosu, Ioan Solcanu, Oliviu Gherman etc. Navigând cu abilitate printre orgolii şi interese contradictorii, exploatându-şi capacitatea de a vorbi fără a spune nimic, dar într-un stil menit să-i impresioneze ca distins şi elegant pe cei mai neîntinați de cultură sau mai sărăcuți cu duhul, dl. Năstase s-a erijat curând într-un „primus inter pares" nemaiavând deasupra sa decât pe simbolicul şi somnolentul preşedinte Gherman.

Pe de altă parte, ambalând puternic motorul în forțaj, „şoferul" Miron Mitrea a executat o depăşire spectaculoasă a bătrânilor din partid şi în strânsă alianță cu Adrian Năstase s-a instalat la şefia „de facto" a P.D.S.R.-ului, spre iritarea multora. Duumviratul a demonstrat însă destulă autoritate pentru a pune botniță oricăror cârteli şi ca la orice curte la care raporturile de putere sunt stabilizate, s-a instaurat o atmosferă de servilism şi linguşire numai bună ca să le perpetueze corifeilor grandioasele iluzii despre sine. Toată această imbecilă beatitudine a încetat însă în

momentul în care, în ascensiunea sa, Adrian Năstase s-a lovit de pragul de sus numit Ion Iliescu. Publicul îşi aduce aminte de situaţia ridicolă de la Conferinţa din noiembrie 1995 a P.D.S.R., conferinţă blagoslovită cu două mesaje prezidenţiale. În primul, şeful statului le arată pisica pedesereilor, fandosindu-se puţin în privinţa intenţiei de a candida la prezidenţiale, ca o femeie cu experienţă bogată care ştie că incertitudinile pot mări ardoarea partenerului. Speriat însă de mesajul d-lui Năstase care se temea că „se rupe Partidul" şi în consecinţă „se duce dracului giudeţul" dl. Iliescu s-a grăbit să transmită un al doilea mesaj în care asigura că, dacă va candida, va candida din partea P.D.S.R. Altfel zis, puteţi fi oricât de corupţi, puteţi fi oricât de rupţi de realitate, eu tot cu voi rămân, măi dragi tovarăşi!

Fireşte că după un asemenea semn de incoerenţă şi slăbiciune, ambiţiile năstasiene s-au ridicat la cote nesperate. În primăvara lui 1996 deja se conturase la vârful Partidului un curent explicit care îl identifica pe dl. Năstase ca liderul unei aripi tinere, moderniste, reformiste, cosmopolite şi prooccidentale, aflată în opoziţie cu „ruginiţii" conduşi sau cel puţin simbolizaţi de Ion Iliescu. A avut loc, la începutul lui 1996, în culisele P.D.S.R.-ului o creştere aproape paroxistică a tensiunii între „oamenii lui Iliescu" şi „oamenii lui Năstase". Inutil de precizat că această mişcare din Partid, această tentativă de rebeliune avea în vedere

doar o schimbare de persoane şi nicidecum o schimbare de stil sau de ideologie a Partidului: „modernismul", „reformismul" şi „occidentalismul" lupilor tineri nu erau decât nişte etichete noi şi lucioase destinate să fie aplicate pe aceleaşi sticle cu leacuri băbeşti, prăfuite şi vetuste, uitate de Komintern pe nişte rafturi vechi de prăvălie. Încurajat de propria camarilă, Adrian Năstase a transmis o serie de semnale de independenţă faţă de bătrânul de la Cotroceni. În organizaţiile de bază, pe fondul marginalizării persoanelor care-şi exprimau fidelitatea faţă de Ion Iliescu, a avut loc un fenomen de-a dreptul burlesc: un veritabil „război al tablourilor" constând din tendinţa de a înlocui portretele preşedintelui cu cele ale lui Adrian Năstase în pavoazarea sediilor de Partid. Dacă ar fi studiat Biblia, Ion Iliescu ar fi găsit poate o tulburătoare similitudine între situaţia sa şi cea descrisă în Cartea Regilor: „Când regele David a ajuns la adânci bătrâneţi îl acopereau cu hainele însă nu putea să se încălzească (...). Atunci Adonia, fiul Haghitei, s-a făIit şi a zis: Eu am să fiu rege. Şi şi-a gătit care de război, călăreţi şi cincizeci de oameni care să-i alerge înainte". Cum însă lecturile fostului preşedinte înclinau mai degrabă către „Capitalul" şi către „Cursul scurt de istorie a P.C.U.S" decât către Scripturi, în epoca respectivă domnia sa a preferat să se simtă bine la Cotroceni, mai făcând vreo plimbare prin străinătate, mai lansând vreun volum pe cât de luxos pe atât de